

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Επιστήμη και Ανθρωπισμός

Η επιστήμη, ως **αέναιος** αγώνας του ανθρώπου για την κατάκτηση της γνώσης, με τον διαλογισμό, την **οξυδερκή** παρατήρηση, τη διαίσθηση και την έρευνα, ανοίγει συνεχώς νέους ορίζοντες και φωτίζει το νου. Οι κλασικοί Έλληνες φιλόσοφοι, που είχαν αναπτύξει σε ύψιστο βαθμό τον θεωρητικό στοχασμό, της απέδωσαν καθαρώς θεωρητικό σκοπό και παραθεώρησαν την αξία και τη σημασία της εμπειρικής γνώσεως, η οποία κατ' αυτούς δεν είχε «λόγονδιδόνα». Αλλά, καθώς ήταν αναπόφευκτο, δεν άργησε να επισυμβεί η πρακτική εφαρμογή τού επιστημονικού λόγου – με τον Αρχιμήδη και τους διαδόχους του για παράδειγμα – ώστε στους καιρούς μας να εξελιχθεί σε αναπόσπαστο μέλος της επιστήμης και να κυριαρχήσει στην οικουμένη όλη ως τεχνολογία. [...]

Η επιστήμη αναπτύσσεται συνήθως σε σχέση με τις πρακτικές ανάγκες των ανθρώπων, ακολουθεί όμως βασικά την εξέλιξη μιας κοινωνίας και αντικατοπτρίζει το συγκεκριμένο πνευματικό και ηθικό της επίπεδο. Ποιο είναι όμως σήμερα, στις αρχές του 21ου αιώνα, το πνευματικό και ηθικό επίπεδο της κοινωνίας μας;

Ο υλιστικός ευδαιμονισμός, που κυριαρχεί στα προηγμένα οικονομικώς κράτη, σε συνδυασμό με τα αξιοθαύμαστα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα, που πολλαπλασιάζονται ραγδαίως, δεν αφήνει στον άνθρωπο τον αναγκαίο χρόνο για να ασχοληθεί, σοβαρά και επίμονα, με τον εσωτερικό του εαυτό, ώστε να επιτύχει όχι μόνο τη διανοητική και γενικότερα εγκυκλοπαιδική του συγκρότηση, αλλά για να κατορθώσει την ηθική ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του ως Ανθρώπου. Σήμερα, «ο άνθρωπος βουβαίνεται προς τα μέσα και θαυμάζει προς τα έξω» κατά τον βαθύ λόγο του Θεοδωρακόπουλου. [...]

Ο μηχανοποιημένος και κατακερματισμένος χαρακτήρας της εργασίας στις τεχνοκρατικές κοινωνίες σήμερα έχει ως αποτέλεσμα την αποξένωση του ανθρώπου-δημιουργού από τα δημιουργήματά του. Η σύγχυση πραγματικών και πλασματικών

αναγκών, η πνιγηρή εντατικοποίηση του ρυθμού της ζωής στις μεγαλουπόλεις, η εσωτερική μοναξιά, το άγχος και η αγωνία αλλοτριώνουν βαθύτατα και παρεμποδίζουν την πνευματική ολοκλήρωση των ανθρώπων ως Ανθρώπων αυθεντικών. Έτσι πλήττεται βαριά ο Ανθρωπισμός και δημιουργείται μια ηθική, ιδεολογική και τελικά υπαρξιακή σύγχυση του όντος. Και βέβαια, η τάση της προσηλώσεως στην ύλη, που παρατηρείται, και η αυξανόμενη πνευματική **αδράνεια**, σε συνδυασμό με την απίσχναση* της βουλήσεως για βαθύτερο διαστοχασμό του μυστηρίου του ανθρώπου, οφείλονται στην κυριαρχία του ορθολογισμού και στην τυφλή πρακτικότητα του σύγχρονου υλιστικού πολιτισμού.

Μέσα στο κλίμα αυτό ζει, μεγαλώνει και εργάζεται ο σύγχρονος επιστήμονας, με αποτέλεσμα το έργο του να εντάσσεται επιτακτικά στις γενικότερες αυτές τάσεις της εποχής. Η ένταξη, όμως, αυτή **εγείρει** – οφείλει να εγείρει – στη συνείδησή του το πρόβλημα της ηθικής ευθύνης, αξιώνοντας την άμεση, υπεύθυνη αντιμετώπισή του. [...]

Ως τελικός σκοπός της επιστήμης ανακύπτει σταθερά ο εξανθρωπισμός της ζωής και ως σκοπός της ζωής ο εξανθρωπισμός της επιστήμης, ώστε να υπηρετείται ο Άνθρωπος. Διότι μόνο με τον απόλυτο σεβασμό προς τον Άνθρωπο μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά ο υλισμός και ο υπέρμετρος ευδαιμονισμός που κυριαρχεί και ορίζει την εποχή μας, και μόνο έτσι μπορεί να **τιθασευθεί** η επιστημονική αναρχία. Ο επιστήμονας οφείλει να συνειδητοποιήσει ότι πάνω από όλα βρίσκεται, αμετάθετος και αναντικατάστατος, ο Άνθρωπος. Και όπως, πολύ εύστοχα, όρισε ο Καντ: «ο άνθρωπος δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ποτέ ως μέσον, για κάποιο σκοπό, αλλά να θεωρείται αυτός, ο ίδιος, ο τελικός σκοπός». [...]

*Γρηγόρης Σκαλκέας, καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ακαδημαϊκός, απόσπασμα από την ομιλία του «Επιστήμη και Ανθρωπισμός», στην Ακαδημία Αθηνών, 30/12/2003 *απίσχναση: ελάττωση*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Για την προετοιμασία μιας ομαδικής εργασίας στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, διαβάσατε το παραπάνω κείμενο. Να γράψετε μια περίληψη (110-130 λέξεων) του κειμένου, με την οποία θα ενημερώσετε τα άλλα μέλη της ομάδας σας για το περιεχόμενό του.

(Μονάδες 25)

B1. « Η επιστήμη [...] ακολουθεί [...] βασικά την εξέλιξη μιας κοινωνίας και αντικατοπτρίζει το συγκεκριμένο πνευματικό και ηθικό της επίπεδο». Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της παραπάνω περιόδου σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων.

(Μονάδες 10)

B2. Να βρείτε τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο ομιλητής στην τρίτη παράγραφο του κειμένου («Ο υλιστικός ευδαιμονισμός..... ..λόγο του Θεοδωρακόπουλου»). Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μονάδες 6)

B3. Να βρείτε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του κειμένου («Ως τελικός σκοπός της επιστήμης.... ο τελικός σκοπός»). Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μονάδες 6)

B4. Να βρεθεί η συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) που ακολουθεί ο ομιλητής στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου («Ο μηχανοποιημένος...του σύγχρονου υλιστικού πολιτισμού»). Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μονάδες 3)

B5. Να γράψετε ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για τις παρακάτω λέξεις: αέναος, οξυδερκή, αδράνεια, εγείρει, τιθασευθεί.

(Μονάδες 10)

Γ. Το σχολείο σας προσκαλεί έναν επιστήμονα στο πλαίσιο μίας συζήτησης με κεντρικό θέμα: « Η θέση του επιστήμονα στη σύγχρονη κοινωνία». Αναλαμβάνετε ως εκπρόσωπος των μαθητών να αναλύσετε το ρόλο και την ευθύνη του επιστήμονα στη σύγχρονη εποχή καθώς και τη συμβολή της παιδείας στη συγκεκριμένη κατεύθυνση (500-600 λέξεις).

(Μονάδες 40)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

Ιωάννου Ηλίας

Κούρτζα Μαριέττα

Σαραντάρης Γιάννης